

آموزش تفکر انتقادی

نویسنده

استیون دی. بروکفیلد

مترجمان

دکتر منصوره حاج حسینی

(عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

فهیمة سادات کمالی

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۴۰۰

بروکفیلد، استیون، ۱۹۴۹ - ....م. (Brookfield, Stephen, 1949)

آموزش تفکر انتقادی / نویسنده استیون دی. بروکفیلد؛ مترجمان منصوره حاج حسینی، فهیمه سادات کمالی؛
ویراستاری گروه علمی رشد.

مشخصات نشر: تهران: رشد، ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۱۶-۹۰-۹

مشخصات ظاهری: ۳۷۶ ص

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: Teaching for critical thinking: tools and techniques to help students question their assumptions, 1 st ed., c2012

موضوع: تفکر انتقادی (Critical thinking)

موضوع: تفکر انتقادی - - راهنمای آموزشی (Critical thinking - - Study and teaching)

موضوع: روان شناسی عملی (Psychology, Applied)

شناسه افزوده: حاج حسینی، منصوره، ۱۳۴۹ - ، مترجم

شناسه افزوده: کمالی، فهیمه سادات، ۱۳۶۳ - ، مترجم

شناسه افزوده: انتشارات رشد

رده بندی کنگره: BF۴۴۱

رده بندی دیویی: ۱۵۳/۴۲

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۳۳۴۷۹

حق چاپ محفوظ است

بیاپید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله‌ی نویسنده، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی و کسب درآمد از دسترنج دیگران است، این عمل نادرست، موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه، بروز پیامدهای ناگوار در زندگی و ایجاد محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

آموزش تفکر انتقادی

نویسنده: استیون دی. بروکفیلد

مترجمان

دکتر منصوره حاج حسینی
(عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)
فهیمة سعادت کمالی

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰ - شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: آرمانسا

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای زاندارمری، شماره ۴۱

تلفن: ۶۶۴۰۴۰۶

فروشگاه: میدان انقلاب، روبه‌روی سینما بهمن، خیابان شهید منیری جاوید

(اردیبهشت)، شماره ۷۲، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - ۶۶۴۹۷۱۸۱

تهران - ۱۴۰۰

۹	یادداشت مترجم.....
۱۳	پیش‌گفتار.....
۲۵	درباره‌ی نویسنده.....
۳۱	۱: تفکر انتقادی چیست؟.....
۳۲	تفکر انتقادی چگونه زندگی من را نجات داد.....
۳۹	کندوکاو پنداشته‌ها.....
۴۴	تفکر انتقادی دقیقاً چیست؟.....
۴۸	چرا باید انتقادی فکر کنیم؟.....
۵۳	انواع گوناگون پنداشته‌ها برای تفکر انتقادی چیست؟.....
۵۸	پنداشته‌ها به ندرت درست یا غلط‌اند، آنها متناسب با بافت هستند.....
۶۱	خلاصه.....

۶۳	تفکر انتقادی در رشته‌های علمی.....
۶۴	وجه مشترک مفهوم تفکر انتقادی در رشته‌های علمی.....
۶۷	پنج سنت فکری انتقادی.....
۹۷	خلاصه.....
۹۹	۳: تفکر انتقادی چگونه آموخته می‌شود؟.....
۱۰۳	تفکر انتقادی نوعی فرایند یادگیری اجتماعی است.....
۱۰۹	چگونه تفکر انتقادی را الگو کنیم؟.....
۱۱۱	صحبت کردن به شیوه‌های مختلف.....
۱۲۰	تجربیات خاص.....
۱۲۲	معمای چالش برانگیز.....
۱۲۵	فرایند فراینده.....
۱۲۷	خلاصه.....
۱۲۹	۴: قواعد مقدماتی تفکر انتقادی.....
۱۳۰	معرفی تفکر انتقادی: اهمیت زمان بندی.....
۱۳۴	استدلال برای تفکر انتقادی.....
۱۳۷	رای دادن به فهرست پنداشته‌های مدرس.....
۱۳۸	استفاده از کلیک کننده‌ها و کامپیوترهای جیبی.....
۱۴۱	هدایت تحلیل داستان.....
۱۵۶	خلاصه.....
۱۵۹	۵: پیچیدگی بیشتر تفکر انتقادی برنامه‌های نیمه پیشرفته.....
۱۶۱	برنامه‌ی نیمه پیشرفته‌ی اول: شبیه سازی تصمیم بحرانی.....
۱۷۵	برنامه‌های پیشرفته.....
۱۷۷	برنامه‌ی گفت‌وگوی انتقادی.....
۱۸۴	خلاصه.....
۱۸۷	۶: خواندن و نوشتن انتقادی.....
۱۸۹	سوء تفاهم‌ها در باب خواندن انتقادی.....

۱۹۶	اجزای بررسی انتقادی یک متن
۲۰۲	چگونه نوشتن انتقادی را تدریس کنیم
۲۱۵	خلاصه
۲۱۷	۷: ادغام تفکر انتقادی با برنامه‌ی درسی
۲۲۸	استدلال برای تفکر انتقادی
۲۳۹	ادغام تفکر انتقادی با تکالیف درسی مشخص
۲۴۴	خلاصه
۲۴۷	۸: ایجاد بحث‌های انتقادی
۲۴۹	یک بحث انتقادی چگونه است؟
۲۵۲	تمرین بحث برای تقویت تفکر انتقادی
۲۶۶	رویکردهای پرسیدن انتقادی
۲۷۷	خلاصه
۲۷۹	۹: سوء تفاهم‌ها، چالش‌ها، و خطرات
۲۸۰	سوء تفاهم‌ها درباره‌ی تفکر انتقادی
۲۹۰	چالش‌های تفکر انتقادی
۳۰۱	خطرات تفکر انتقادی
۳۱۲	خلاصه
۳۱۵	۱۰: الگودهی تفکر انتقادی
۳۱۷	افشای زندگی‌نامه
۳۲۴	الگوسازی تفکر انتقادی برای همکاران
۳۳۴	الگوسازی تفکر انتقادی در فضای مجازی
۳۳۹	خطرات الگودهی
۳۴۸	خلاصه
۳۵۱	نمایه
۳۶۹	منابع

طرح تفکر انتقادی به عنوان هدف آموزش، از اواسط قرن بیستم سرفصل کار نظریه پردازان آموزشی قرار گرفت و ضرورت آن به لحاظ نیاز بافت جوامع پیچیده در رویارویی با مسائل و مباحث جدید، تا آنجا پیش رفت که تصمیم گیرندگان آموزشی را به قراردادن تفکر انتقادی در برنامه آموزشی هدایت کرد. به همین سبب دانشگاه ایالتی کالیفرنیا در سال ۱۹۸۰ درس تفکر انتقادی را اجباری کرد تا به عنوان حلقه مفقوده، شکاف میان نظر و عمل در ناکارایی افراد تحصیلکرده در موقعیت های عملی را مرتفع سازد و با شیوه ای منظم در ارزیابی عقلانی و داوری منصفانه، خردورزی و ژرف نگری را جانشین انباشت اطلاعات نماید.